

Addendum:

Aanvullend ecologisch onderzoek

Larixlaan 5 in Hilversum

In het kader van de Wet Natuurbescherming

Addendum:

Aanvullend ecologisch onderzoek

Larixlaan 5 Hilversum

Beknopt overzicht van de inventarisatiegegevens in het kader van de
Wet Natuurbescherming - *soortenbescherming*

In opdracht van:

Anthos
Postbus 7870
1008 AB Amsterdam
Contactpersoon: Dhr. H. ten Kley

Uitgevoerd door:

Ecologisch Adviesbureau
Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Onderzoeksgroepen: Vleermuizen en reptielen (hazelworm)
Onderzoeksmethodiek: Auditieve (batdetector Pettersson D240x, D500x, batlogger M en Anabat Walkabout), plaatjesmethode en visuele inspectie

Auteur: B. Voerman
Collegiale toetsing: Kees Weiland
Veldwerk: B. Voerman

Datum: juli 2017

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: Dronevlucht boven het landgoed. (Foto: Anthos)

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie.

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL	4
2. INVENTARISATIEOPZET	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
2.2 Volledigheid inventarisatie	6
3. ONDERZOEKSRESULTATEN	8
3.1 Hazelworm	8
3.2 Vleermuizen	8
3.3 Overige soorten	10
4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	11
4.1 Algemeen	11
4.2 Ingreep	11
4.3 Effecten en toetsing Wet Natuurbescherming	12
5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	14
LITERATUUR	15
BIJLAGEN	15
BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAART	16
BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	17

1. AANLEIDING EN DOEL

De eigenaar van het landgoed aan de Larixlaan 5 in Hilversum, is voornemens een deel van het landgoed te verkopen. Het landgoed bestaat uit een landhuis, Larixlaan 5, en enkele dienstwoningen aan de Bremlaan. Het overige deel is parkachtig ingericht. Het te verkopen gedeelte, gelegen binnen het parkachtige deel, beslaat circa 2,8 hectare. Hier zijn zeven delen als bouwlocatie aangewezen.

Door de gedeeltelijke verkoop van het landgoed als zeven nieuwe bouwlocaties, zullen na de verkoop diverse ontwikkelingen in het gebied plaatsvinden.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Wet Natuurbescherming, en bij aanvang van het onderzoek de Flora- en faunawet, is in augustus 2016 een quickscan natuuronderzoek op de locatie uitgevoerd voor het in kaart brengen van mogelijke effecten op flora en fauna¹. Middels deze quickscan is een indruk verkregen van de mogelijke waarden van het gebied voor flora en fauna. Uit de onderzoeksgegevens bleek dat er met betrekking tot de groep vleermuizen en reptielen te weinig gedetailleerde gegevens voorhanden waren om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen welke gevolgen de geplande ingreep op deze soortgroepen heeft.

Om de functie van het gebied voor vleermuizen in kaart te kunnen brengen is een nader vleermuisonderzoek uitgevoerd in de periode mei- september. Hierbij zijn verspreid over het zomerhalfjaar (augustus-september 2016 en mei-juli 2017) verschillende inventarisaties uitgevoerd door een vleermuisdeskundige.

Naast het vleermuisonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van hazelwormen binnen het plangebied.

Onderliggend rapport is opgesteld als addendum bij de opgestelde quickscanrapport. Voor algemene beschrijvingen en afwegingen van overige soortgroepen wordt naar de betreffende rapportage verwezen.

- Quickscan natuuronderzoek Larixlaan 5 in Hilversum.
rapportnummer: 16697, Ecochore natuurtechniek, 2016.

Tijdens het aanvullende vleermuis- en hazelwormonderzoek in 2016/2017 is als doel gesteld de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Welke soorten maken gebruik van de locatie;
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten;
- Wordt bij de uitvoer van de ingrepen de Wet Natuurbescherming overtreden.

Deze rapportage beschrijft de bevindingen van het nader onderzoek.

¹ Voerman, B. 2016. Quickscan natuuronderzoek Larixlaan 5 in Hilversum. Rapportnummer: 16697. Ecochore Natuurtechniek.

2. INVENTARISATIEOPZET

Tijdens verschillende bezoeken in 2016 en 2017 is het plangebied geïnventariseerd op vleermuizen en reptielen (hazelworm). De toegepaste onderzoeksmethoden worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de grootte van het plangebied en de onderzoeksinspanning, wordt verwacht dat er geen soorten en essentiële functies zijn gemist.

Bezoekdata	starttijd	weersgesteldheid	hoofdonderzoek	Onderzoeker
10-09-2016	23:00	bewolking 5/8, droog, windkracht 2 Z, 25 °C	vleermuizen	Bas Voerman
30-09-2016	22:30	bewolking 7/8, droog, windkracht 1 ZW, 18 °C	vleermuizen	Bas Voerman
16-05-2017	20:00	bewolking 8/8, droog, windkracht 1-2 ZW, 27 °C	vleermuizen/ hazelworm	Bas Voerman
08-06-2017	20:15	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 ZW, 23 °C	vleermuizen/ hazelworm	Bas Voerman
29-06-2017	avond/ gehele nacht	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 ZW, 22 °C	vleermuizen/ hazelworm	Bas Voerman
30-06-2017	ochtend/ gehele nacht	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 ZW, 14 °C	vleermuizen/ hazelworm	Bas Voerman

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

2.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantengroep behoeft een eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Hieronder wordt de onderzoeksmethode van de onderzochte groepen beschreven zoals uitgevoerd in het plangebied dat is weergegeven in figuur 1.

De bezoekenmomenten zijn zowel in de avond-, nachtelijke- als ochtenduren uitgevoerd.

Reptielen: hazelworm

De hazelworm is een relatief lastig te karteren soort. Voor deze soort is gekozen om de soort te onderzoeken met gebruik van reptielenplaatjes. Hazelwormen kruipen graag onder dergelijke plaatjes doordat ze onder de plaatjes hun vochtgehalte beter kunnen reguleren. Hierdoor is deze methode zeer geschikt om aanwezigheid van de soort in kaart te brengen. Daarnaast is tijdens alle bezoeken op diverse plekken in het gebied gericht gezocht in de strooisellaag naar aanwezige dieren. Tijdens deze gerichte zoekacties is specifiek gezocht onder voorwerpen als boomstammen, dikke takken, stenen en dergelijke.

De reptielenplaatjes zijn in geschikt habitat over het plangebied uitgelegd. Per geschikte plek is een raai uitgelegd met 5-10 plaatjes. Op verschillende dagen zijn de plaatjes gecontroleerd op voor deze soort geschikte momenten.

Ecochore Natuurtechniek heeft jarenlange, succesvolle ervaring met het gebruik van dergelijke plaatjes voor reptielenonderzoek. Hierdoor kan worden gesteld dat het een beproefde methode betreft.

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x, D500x, Batlogger M en Anabat Walkabout) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparatuur (type: Zoom H2, Batlogger M en D500x). Door middel van de computerprogramma's Batsound en Batexplorer, is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanwezigheid en gebiedsgebruik. De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in

kaart brengen van eventuele kraam- en zomerverblijven. Hiervoor zijn zowel enkele avondbezoeken als een ochtend- en nachtbezoek uitgevoerd in 2017.

Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Deze nazomerronden zijn uitgevoerd in 2016.

Het ochtendbezoek is uitgevoerd vanaf enkele uren voor zonsopkomst tot zonsopkomst. De avondbezoeken in het voorjaar zijn gestart ruim voor zonsondergang tot enkele uren hierna.

De bezoeken in september zijn in de nachtelijke uren uitgevoerd waarbij het onderzoek minimaal 1 uur na zonsondergang is gestart. De gebruikte methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2013/2017 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet Natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht, zie kader bijlage 2) van de Wet Natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode zijn gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, zoals de meeste gegevens in het quickscanrapport. Voor zwaar/Europees beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecooloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

Onderzoek naar hazelwormen levert de meeste trefkansen op in de maanden juli-september. Doordat het hazelwormonderzoek relatief vroeg in het jaar en gedurende een relatief korte periode is uitgevoerd, is hiervoor extra inspanning geleverd binnen een korter tijdsbestek. Door gebruik te maken van de plaatjesmethode, aangevuld met aanvullende, gerichte zoekacties, kan redelijkerwijs worden gesteld dat voldoende inspanning voor deze soort is geleverd.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in september 2016 en mei-juli 2017. Het onderzoek is conform het vleermuisprotocol 2013 (2017) uitgevoerd. Het plangebied is goed doorkruisbaar waardoor alle potentieel geschikte locaties goed bereikbaar zijn. Door het uitvoeren van verschillende avondbezoeken, aangevuld met een ochtendbezoek, een nachtbezoek en verspreid aanwezige vaste (luisterkist D500x) en mobiele (batlogger M) opnameapparatuur om een maximale trefkans te verkrijgen, kan, gezien de onderzoeksinspanning en de verkregen verspreidingsgegevens, worden gesteld dat er een volledig beeld is gekregen van de functies van het gebied voor alle soorten vleermuizen.

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in bijlage 1. In het volgende hoofdstuk (4) worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

3.1 Hazelworm

Gedurende het seizoen is specifiek onderzoek uitgevoerd naar reptielen doordat van deze soort op voorhand aanwezigheid niet kon worden uitgesloten en het plangebied gezien de opbouw potentieel leefgebied voor hazelwormen kan vormen. Deze pootloze hagedis kan in diverse habitattypen worden aangetroffen. Met name bos(randen), heideterreinen, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen vormen geschikte biotopen. Daarnaast is deze soort bekend van verschillende in de omgeving aanwezige bossen en heideterreinen {Grift 2017}.

Tijdens het onderzoek middels reptielenplaatsjes (zie foto 1) en het aanvullende veldwerk zijn geen waarnemingen van deze soort verricht. Navraag bij de tuinman (Dhr. E. van den Brakel) die tot eind juni 2017 meer dan 10 jaar het onderhoud van het landgoed heeft verzorgd en eveneens op het landgoed woonachtig is, leverde eveneens geen aanvullende waarnemingen op. De soort is door hem nooit waargenomen binnen het landgoed of direct daarbuiten. Wel is de soort door hem op grotere afstand van het plangebied aangetroffen wat de bekendheid met de soort onderschrijft.

Gezien het bovenstaande kan de soort in 2017 binnen het plangebied worden uitgesloten. Gezien de verspreiding van de soorten en uitbreiding van de populatie, is toekomstige vestiging niet uit te sluiten.

3.2 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek zijn 5 soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Franjestaart (*Myotis nattereri*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Hieronder worden de resultaten per soort en per functie behandeld. In bijlage 1 is een verspreidingskaart weergegeven met daarop de waargenomen vleermuizen en gebiedsfuncties.

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Deze soort is tijdens alle vleermuisonderzoeksmomenten binnen het plangebied en daaromheen aangetroffen. Door de ecochore² is het plangebied een zeer geschikt foerageergebied voor diverse vleermuissoorten. Met name door de opgaande beplanting, open plekken, en lijnvormige structuren (bospaden en buiten het gebied de Utrechtseweg), zijn windluwe en voedselrijke (insectenrijke) plekken voor vleermuizen aanwezig. Desondanks wordt er relatief weinig in het plangebied gefoerageerd. Met name langs de Utrechtseweg zijn hogere aantallen aangetroffen.

De eerste gewone dwergvleermuizen worden vanaf zonsondergang gehoord waarbij enkele dieren binnen het plangebied foeragerend en doortrekkend zijn vastgesteld. Binnen het landgoed zijn gedurende de nacht nauwelijks dieren aanwezig. Ondanks de potentie van het landhuis, is in dit gebouw geen verblijfplaats aanwezig. Mogelijk vormt de aanwezige verlichting van het gebouw gedurende de gehele nacht een te grote belemmering.

De dienstwoningen zijn (gedeeltelijk) voorzien van een rieten kap en ook hier zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld.

² Een ecochore is een ruimtelijk begrensde ecologische eenheid, gekenmerkt door een inwendige heterogeniteit in een halfnatuurlijk of cultuurlandschap. Een ecochore bestaat uit een verzameling ecotopen; bijvoorbeeld de verschillende aan elkaar grenzende ecotopen op en rond een erf of binnen een specifiek landschapstype. Samen vormen deze ecotopen een gevarieerd landschap.

In de twee op het terrein aanwezige schuren met pannen daken (kippenhok en materiaalopslag/kantoor bij moestuinen) zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Tijdens geen van de onderzoeksmomenten is enige activiteit waargenomen die duidt op een verblijfplaats. De aanwezigheid van spinrag bevestigt het niet gebruiken van de potentiële invliegopeningen.

Het maximaal geschatte aantal individuen tijdens het onderzoeksmoment op 8 juni, bedraagt meer dan 20 exemplaren. De meeste gewone dwergvleermuizen zijn in een brede zone langs de Utrechtseweg waargenomen en zullen in omliggende woningen en gebouwen een verblijfplaats hebben. Doordat gedurende de nacht nauwelijks dieren worden aangetroffen kan worden gesteld dat de planlocatie niet als essentieel foerageergebied fungeert. Wel zal de lijnvormige structuur langs de Utrechtseweg als belangrijk kunnen worden aangeduid. Of deze structuur essentieel is, is niet verder onderzocht.

Gedurende het najaarsonderzoek zijn langs de Utrechtseweg enkele baltsende mannetjes vastgesteld. Doordat binnen het onderzoeksgebied geen gebouwen aanwezig waarmee deze gebouwbewonende soort enige interactie had, kan worden gesteld dat de paarverblijven buiten het plangebied aanwezig zijn. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen voor winterverblijven van deze soort aanwezig.

Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

De ruige dwergvleermuis is tijdens alle bezoeken in het plangebied aangetroffen. Alle waarnemingen in het voorjaar hebben betrekking op op-route-zijnde dieren of tijdelijk foeragerende dieren. Tijdens het najaar bezoek zijn geen baltsende dieren vastgesteld. Binnen het gebied is geen verblijfplaats van deze soort aanwezig.

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Tijdens alle bezoeken, met uitzondering van het ochtendbezoek, zijn enkele laatvliegers binnen en langs de randen van het plangebied aangetroffen. Het aantal overvliegende dieren wordt geschat op minimaal 12 exemplaren.

Met regelmaat wordt door een enkel dier binnen de plangrenzen gefoerageerd. De meeste waarnemingen betreffen echter op-route-zijnde dieren.

Van een aantal individuen is vastgesteld dat deze vanaf zuidelijke richting het plangebied binnen komen. Mogelijk komen alle dieren vanuit deze richting. Het is niet geheel duidelijk geworden of de dieren vanuit het direct aangrenzende perceel afkomstig zijn of van grotere afstand. Er kan echter met zekerheid worden aangegeven dat er geen verblijfplaats van deze soort binnen het plangebied aanwezig is.

Het plangebied wordt deze soort nauwelijks gebruikt als foerageergebied. De functie als vlieggeleiding is wel belangrijk. Gezien het aantal dieren kan redelijkerwijs worden gesteld dat er een kraamverblijfplaats in de omgeving aanwezig is. Mede hierdoor kan de Utrechtseweg met opgaande beplanting aan beide zijden als belangrijke vliegroute worden aangemerkt.

Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Tijdens alle avond- en nachtbezoeken zijn rosse vleermuizen waargenomen. De dieren foerageren met een geschat aantal van >6 exemplaren tussen de boomtoppen bomen het plangebied en ver daarbuiten. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aanwezig. De enkele boomholten in het gebied zijn niet door deze soort in gebruik. Deze boombewonende soort heeft geen verblijfplaats in gebouwen of bomen binnen het plangebied.

Franjestaart (*Myotis nattereri*)

Deze soort is eenmaal, tijdens het bezoek op 29 juni, vastgesteld. Het betreft een enkele opname van de batlogger om 23:26 uur. Doordat de soort eenmalig is vastgesteld kan worden aangenomen dat het een langsvliegend dier betreft. Er is geen enkele aanwijzing gevonden van een mogelijke verblijfplaats. Hierdoor kan worden gesteld dat er geen verblijf binnen het plangebied aanwezig is.

3.3 Overige soorten

Tijdens de onderzoeken zijn losse waarnemingen verricht van enkele beschermde soorten. Tijdens het avondbezoek op 8 juni werd een vos foeragerend in het plangebied waargenomen.

Eveneens werden op 8 juni en in de nacht van 29 op 30 juni, 2 jonge bosuilen gehoord aan de overzijde van de Utrechtseweg. Binnen het plangebied werd 1 adulte bosuil waargenomen. In het plangebied ontbreekt het aan geschikte broedlocaties voor deze soort waardoor kan worden gesteld dat de nestlocatie van de aangetroffen uilen buiten het plangebied aanwezig is. Hierdoor ondervindt de soort geen schade van de geplande ingrepen. Ondanks dat de ingrepen binnen een territorium worden uitgevoerd, zal de planlocatie voor een groot deel kunnen blijven fungeren als foerageergebied. Daarnaast is in de omgeving ruimschoot foerageergebied voorhanden.

Op enige afstand ten zuiden van het plangebied, is een havikhorst aanwezig - mond. med. E. van den Brakel. Deze soort is niet waargenomen tijdens het veldwerk maar losse waarnemingen zijn goed mogelijk. Binnen het plangebied is echter geen horst van deze soort aanwezig.

Verder zijn diverse territoriale vogels waargenomen als: merel, koolmees, zanglijster, roodborst, goudhaantje, winterkoning en tjiftjaf.

Tijdens verschillende bezoeken zijn foeragerende egels (zie foto 2) en enkele spitsmuizen spec. waargenomen.

Foto 1: Reptielenplaatjes in potentieel geschikt habitat van hazelworm.

Foto 2: Een van de aangetroffen egels in het gebied.

4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

4.1 Algemeen

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Flora- en faunawet uit 2002. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5
- Artikel 3.10

Artikel 3.1 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaar rond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaar rond beschermd. Voor vogels is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.5 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een ontheffing noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor ontheffing wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten. Soorten als bedoeld onder dit artikel worden in deze rapportage aangeduid als *zwaar beschermde* soorten.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.10 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van ontheffing of is nader onderzoek en ontheffing noodzakelijk.

Zie voor een uitgebreidere toelichting bijlage 2.

4.2 Ingreep

Het voornemen is om de oostelijke helft van het landgoed te verkopen. Het gehele projectgebied bestaat uit een landhuis, Larixlaan 5, en enkele dienstwoningen aan de Bremlaan. Het overige deel is parkachtig ingericht. Op het te verkopen perceel van circa 2,8 hectare, zijn zeven bouwbestemmingen aangewezen.

Door de verkoop van een gedeelte van het landgoed als zeven nieuwe bouwlocaties, zullen na de verkoop diverse ontwikkelingen, zoals bouwrijp maken en nieuwbouw in het gebied plaatsvinden. Eveneens zal een nu nog onbekend deel van de bomen moeten wijken voor de geplande nieuwbouw.

Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Verkavelen van het perceel;
- Kappen gedeelte van het bomenbestand;
- Bouwrijp maken 7 bouwpercelen;
- Herinrichten tuinen.

De Wet Natuurbescherming hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

- De uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

4.3 Effecten en toetsing Wet Natuurbescherming

Artikel 3.5 lid 4 van de Wet Natuurbescherming, verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Hierdoor is een deel van het uitgevoerde onderzoek specifiek gericht op het in kaart brengen van mogelijk aanwezige vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Eveneens is onderzoek uitgevoerd naar hazelworm gezien de bescherming van de soort conform artikel 3.10.

4.3.1 Hazelworm - *Anguis fragilis*

Deze soort is niet binnen de begrenzing van het plangebied waargenomen. Gezien de onderzoeksinspanning kan het plangebied redelijkerwijs worden uitgesloten als leefgebied van deze soort.

Door de potenties van het gebied voor hazelwormen en de recent bekende verspreiding, kan de locatie binnen afzienbare tijd alsnog een onderdeel van het leefgebied van deze pootloze hagedis gaan vormen. Hierdoor is het van belang dat indien de ontwikkelingen enige tijd worden uitgesteld, het hazelworm onderzoek wordt geüpdate. Als richtlijn wordt geadviseerd dat indien de werkzaamheden meer dan 1 seizoen worden uitgesteld (aanvang werkzaamheden na winter 2018-2019) een update noodzakelijk is.

Door het ontbreken van de soort zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk. Bij aanvang van de werkzaamheden vanaf 2019 is een update van het onderzoek noodzakelijk.

4.3.2 Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn 4 soorten vleermuizen aangetroffen. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

Leefgebied

Het biotoop zal door de geplande ontwikkelingen van het plangebied sterk wijzigen. De meeste aangetroffen vleermuizen zijn grotendeels afhankelijk van de aanwezige beplantingen en de naastgelegen Utrechtseweg.

Met name de lijnvormige structuur van de Utrechtseweg kan als belangrijk, en mogelijk essentieel, worden aangemerkt voor verschillende soorten. Vooral voor laatvliegers is de weg van groot belang maar ook voor soorten als gewone en ruige dwergvleermuis.

Veel vleermuissoorten zijn afhankelijk van windluwe omstandigheden voor geleiding bij het vliegen. Met name soorten als laatvlieger, franjestaart en de dwergvleermuizen zijn vrij windgevoelig. Ook zijn windluwe omstandigheden van belang voor het functioneren van foerageergebieden. Open locaties resulteren veelal in minder aanbod van voedsel (insecten).

Gezien het bovenstaande kan het verwijderen van lijnvormige structuren daardoor resulteren in het ongeschikt worden als vliegroute en foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten waardoor foerageergebieden of juist verblijfplaatsen ongeschikt kunnen worden. Hierdoor kan het grootschalig verwijderen van opgaand groen in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming en daardoor ontheffingsplichtig.

Om overtreding met de wetgeving te voorkomen en het gebied voor vleermuizen geschikt te houden, is het handhaven van een groene corridor langs de Utrechtseweg van groot belang. De exacte invulling van een dergelijke corridor heeft vele mogelijkheden. Van belang is het behouden van een gesloten boomkroonlaag als lint langs de weg. Indien eventuele openingen tussen de kronen niet meer dan 5 meter bedragen, zal de functie van vlieggeleiding behouden blijven. Hierdoor kan worden aangenomen dat de ingreep geen significant (negatief) effect heeft op de foerageerqualiteiten, vliegroutes en gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties vleermuizen. In dat geval is geen sprake van overtreding van de Wet Natuurbescherming waardoor geen ontheffing noodzakelijk is. Het verdient sterke aanbeveling het inrichtingsplan met een vleermuisdeskundige door te spreken.

Doordat het feitelijke plangebied niet als *essentieel* foerageergebied kan worden aangemerkt, is in dat kader geen nadere afweging noodzakelijk.

Indien een groene, opgaande zone langs de Utrechtseweg kan worden gehandhaafd, zijn geen ontheffing of nadere maatregelen ten aanzien van vleermuizen noodzakelijk.

Aandachtspunten voor verlichting en vleermuizen

Doordat verlichting een negatief effect kan hebben op vleermuizen, is het van belang de keuze van de verlichting af te stemmen op de functie van het gebied als foerageergebied van vleermuizen. Veel soorten zullen gebieden met verlichting, om te foerageren of als vlieggeleiding, mijden. Slechts van enkele vleermuissoorten zullen individuen verlichting gebruiken als foerageerplek doordat diverse insectensoorten worden aangetrokken door lampen. De meeste soorten ervaren verlichting echter als een negatief effect in het leefgebied. Kunstmatige lichtbronnen zenden licht uit met specifieke frequenties, ofwel kleuren. Vleermuizen hebben zeer lichtgevoelige ogen maar zijn niet even gevoelig voor alle kleuren. Vleermuizen zijn met name gevoelig voor de kleuren blauw, ultraviolet en minder voor oranje en rode kleuren. In opdracht van Rijkswaterstaat zijn door de Zoogdiervereeniging en consultancybedrijf LEDexpert, lampen ontwikkeld die een zo min mogelijk storend effect hebben op vleermuizen. Na uitvoerig testen bleken vleermuizen nauwelijks hinder te ondervinden van amberkleurige, UV-vrije ledlampen- zie figuur 2.

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn meerdere vleermuissoorten binnen en rondom het plangebied aangetroffen. Van deze soorten zijn met name franjestaarten het meest gevoelig voor verlichting binnen het leefgebied. Echter ook de overige soorten ervaren verlichting als een negatief effect binnen het leefgebied. Hierdoor is het van belang in beginsel geen verlichting binnen het plangebied te plaatsen.

Indien dit niet kan worden voorkomen dient gekozen te worden voor het plaatsen van vleermuisvriendelijke verlichting waardoor het negatieve effect op vleermuizen kan worden geminimaliseerd. Het is raadzaam een verlichtingsplan met een vleermuisdeskundige door te spreken.

Randvoorwaarden vleermuisvriendelijke verlichting:

- Het heeft de voorkeur geen nieuwe verlichting aan te brengen.

Bij het wel toepassen van verlichting:

- Gebruik lage masten - < 4 meter of bij voorkeur geleideverlichting van 1 meter hoogte;
- Gebruik afgeschermd lichtbundels - lichthinderkappen
 - geen uitstraling van licht naar boven of in boomkronen
 - naar beneden gerichte lichtbundels
- Geen toename van verlichting/strooilicht in de houtsingels en wateroppervlak;
- Gebruik amberkleurige ledverlichting - **Bat-lamp**.

Amberkleurige led-verlichting op lage armaturen.

Figuur 2: Voorbeelden van afgeschermd armaturen en lichthinderkap.

5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Dit addendum is geschreven als aanvulling op een quickscanonderzoek zoals in de inleiding is aangegeven. Tijdens het aanvullende onderzoek is onderzoek verricht naar het voorkomen van hazelworm en vleermuizen binnen de planlocatie.

Hazelworm

Tijdens het onderzoek zijn geen waarnemingen van deze soort verricht. Door het ontbreken van de soort zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk. Bij eventuele aanvang van de werkzaamheden vanaf 2019 is een update van het onderzoek noodzakelijk.

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn 5 verschillende vleermuissoorten in het plangebied waargenomen. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig.

Door de belangrijke functie van de opgaande beplanting langs de Utrechtseweg is hiervoor enige aandacht noodzakelijk. Indien een groene, opgaande zone langs de Utrechtseweg kan worden gehandhaafd, zijn geen ontheffing of nadere maatregelen ten aanzien van vleermuizen noodzakelijk.

Wel is het raadzaam de herinrichting met een vleermuisdeskundige door te spreken om de functie van het gebied voor vleermuizen te garanderen.

Volledigheid onderzoek

Op de locatie van Larixlaan 5 zijn enkele natuuronderzoeken uitgevoerd. Samen geven deze onderzoeken een goed en volledig beeld van de aanwezigheid van (zwaar) beschermde soorten. Aan de hand van de bevindingen van de onderzoeken, de samenstelling van de aangetroffen soorten en de onderzoeksinspanningen, kan worden gesteld dat er geen zwaar beschermde soorten met een essentiële binding met de planlocatie zijn gemist. Hierdoor kan het natuuronderzoek als volledig worden beschouwd.

Voor de geplande ontwikkelingen zijn in beginsel geen restricties vanuit de Wet Natuurbescherming. Hierdoor kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder ontheffing of nadere maatregelen. Wel worden enkele voorwaarden beschreven ten aanzien van hazelworm en vleermuizen om overtreding te voorkomen.

LITERATUUR

- Grift, e. van der. (et al). 2017. Monitoring Natuurverbinding Hoorneboeg en Zwaluwberg. RPS, Movares en Alterra.
- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640321&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=14765 (08-11-2010)].
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica, 8(2): 391-401, 2006.
- Dienst Regelingen. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten.

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.hetlnvloket.nl
- www.gelderland.nl
- www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verspreidingskaart

Bijlage 2: Toelichting Wet Natuurbescherming

BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAART

Figuur 3. Verspreidingskaart waargenomen vleermuizen.
Het blauwomkaderde gebied betreft de strikte begrenzing van de onderzoekslocatie.

Vleermuizen

- - gewone dwergvleermuis
- - ruige dwergvleermuis
- - laatvlieger
- - rosse vleermuis
- - franjestaart

- Stippen - losse waarnemingen (indicatief. De stippen geven een indruk van de dichtheid en verspreiding
- (samenvatting van alle bezoeken)
- Pijlen - foerageeractiviteit en vliegroutes
- Ster - verblijfplaats (globale positionering)
- Bliksemschicht - baltsvlucht mannetje.

BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn in principe verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen. De wet erkent de *intrinsieke waarde* van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen waarin van iedereen wordt geacht voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is vastgelegd in *Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming*.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de onderstaande artikelen met verbodsbepalingen van toepassing:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5 en 3.8 lid 5
- Artikel 3.10

§ 3.1 - Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 - lid 5

5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten - nationaal

Artikel 3.10

2. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
3. Artikel 3.8 (ontheffingen voor soorten genoemd in Artikelen 3.5 *Red.*), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
4. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Ontheffing en Vrijstellingsregeling

Wanneer beschermde soorten, zoals bedoeld onder Artikel 3.1, 3.5 en 3.10, voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Wet Natuurbescherming.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In de meeste gevallen zal dit de betreffende provincie zijn. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de betreffende Artikelen.

Elke provincie heeft een soortenlijst gepubliceerd waarin soorten, zoals bedoeld in Artikel 3.10, in die betreffende provincie zijn vrijgesteld voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Wet Natuurbescherming beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Wet Natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 3.1. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

• Boomvalk	(<i>Falco subbuteo</i>)
• Buizerd	(<i>Buteo buteo</i>)
• Gierzwaluw	(<i>Apus apus</i>)
• Grote gele kwikstaart	(<i>Motacilla cinerea</i>)
• Havik	(<i>Accipiter gentilis</i>)
• Huismus	(<i>Passer domesticus</i>)
• Kerkuil	(<i>Tyto alba</i>)
• Oehoe	(<i>Bubo bubo</i>)
• Ooievaar	(<i>Ciconia ciconia</i>)
• Ransuil	(<i>Asio otus</i>)
• Roek	(<i>Corvus frugilegus</i>)
• Slechtvalk	(<i>Falco peregrinus</i>)
• Sperwer	(<i>Accipiter nisus</i>)
• Steenuil	(<i>Athene noctua</i>)
• Wespandief	(<i>Pernis apivorus</i>)
• Zwarte wouw	(<i>Milvus migrans</i>)

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet Natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming: zie de brochure van het ministerie van Economische Zaken: "Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen" - 3 december 2016.